

WEEKBLAD

VAN HET

NEDERLANDSCH TIJDSCHRIFT VOOR GENEESKUNDE.

NEDERLANDSCHE MAATSCHAPPIJ TOT BEVORDERING DER
GENEESKUNST.

ONDERWERPEN TER BEHANDELING IN DE DERTIGSTE ALGEMEENE VERGADE-
RING DER NEDERLANDSCHE MAATSCHAPPIJ TOT BEVORDERING DER GE-
NEESKUNST, WELKE GEHOUDEN ZAL WORDEN

te Zwolle,

op Woensdag en Donderdag, 13 en 14 Juli 1881.

*De leden worden herinnerd aan hunne bevoegdheid om niet slechts de al-
gemeene vergadering bij te wonen, maar aldaar ook deel te nemen aan de
beraadslagingen.*

EERSTE DAG.

De Algemeene Vergadering wordt geopend op Woensdag des voormiddags
om 9 uren. De orde der werkzaamheden is als volgt:

- I. Openen der Vergadering door den Voorzitter.
- II. Het opnemen der vertegenwoordigde Afdeelingen, van hare Afgevaardigden en van haar aantal stemmen.
- III. Het verslag van den staat en de werkzaamheden der Maatschappij en van hare Afdeelingen door den Secretaris.
- IV. Verslagen en bespreking van daarin vervatte corollaria of voorstellen:
 - 1°. der Commissie voor *Geneeskundige Statistiek*;
 - 2°. " " " " *Plaatsbeschrijving en Volksziekten*;
 - 3°. " " " " *Politie en openbare Gezondheidsregeling*;
 - 4°. " " " " *Geschiedenis der Geneeskunde*;
 - 5°. der Gecommitteerden voor de *Ethnographie in Nederland*.
 - 6°. van den Algemeenen Secretaris der Commissie voor het onderzoek der volksvoeding in Nederland,

V. Wetenschappelijke voordrachten en mededeelingen.

Het Hoofdbestuur verzoekt de Leden, die op de wetenschappelijke vergadering wenschen voordrachten te houden, daarvan zoo mogelijk 14 dagen vooraf, of uiterlijk den dag vóór de vergadering aan den Hoofdbestuurder-Secretaris bericht te geven. In het eerste geval zal daarvan in het *Tijdschrift* der Maatschappij melding gemaakt worden.

De sprekers worden verzocht hunne voordrachten binnen den tijd van 15 minuten te beperken.

TWEEDE DAG.

De Vergadering wordt geopend om 9 uren. De orde der Vergadering is als volgt:

- I. Rapport van de Commissie voor de *Geldmiddelen*.
- II. " " " " " " *Boekerij*.
- III. Verslag en bespreking van daarin vervatte corollaria of voorstellen der Commissie *van beheer van het Fonds tot ondersteuning van behoeftige Weduwen van Leden, alsmede van behoeftige Leden der Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst*.
- IV. Behandeling der voorstellen tot vertoogen aan de Regeering omtrent geneeskundige belangen, enz.
 - A. *Van de Commissie tot onderzoek van den invloed der begrafenisfondsen op de kindersterfte, de H.H. DONKERSLOOT, VAN HENGEL en SNIJDERS (zie het Rapport der Commissie, Handelingen der Maatschappij, 1880, blz. 25.)*

De Maatschappij wende zich tot de Regeering met het verzoek, dat bij de Wet verboden worde het verzekeren van eene uitkeering bij het overlijden van kinderen beneden de tien jaren, hetzij door Levensverzekering-Maatschappijen of door zoogenaamde Begrafenisfondsen.

Praeadvies van het Hoofdbestuur: Het Hoofdbestuur stelt aan de Vergadering voor om het volgende besluit te nemen:

De Maatschappij wijze de Regeering op het misbruik dat gemaakt wordt van de geldelijke uitkeering bij overlijden van kinderen door begrafenisfondsen, en verzoeke de Regeering om daartegen maatregelen te nemen.

B. *Van het Hoofdbestuur:*

De Vergadering besluite dat het tegenwoordige oogenblik niet geschikt is om bij de Regeering aan te dringen op eene Wet tot bestrijding der syphilis.

Toelichting. Als toelichting tot bovenstaand voorstel verwijst het Hoofdbestuur naar het Rapport der Commissie, bestaande uit de H.H. DONKERSLOOT, EGELING en HUET, dat onlangs gepubliceerd is en naar de daarover ontvangen adviezen van 11 Afdeelingen, waarvan door de Commissie het volgende overzicht gemaakt is:

Overzicht over de meeningen der Afdeelingen, omtrent het Rapport en de conclusie in de Commissie uit het Hoofdbestuur, in zake de aanvraag van eene *afzonderlijke Wet op het toezigt der prostitutie ter bestrijding der syphilis.*

Van 11 Afdeelingen zijn verslagen ingekomen, namelijk van Utrecht, Groningen, 's Gravenhage, Arnhem, Tilburg, Tiel, Leeuwarden, Leiden, 's Bosch, Zeeland, Schiedam en Amsterdam.

Van deze hebben twee Afdeelingen, *Arnhem* en *Tiel*, te kunnen geven, dat zij zich met het Rapport der Commissie en het praeadvies vereenigen. Met de *conclusie* van de Commissie: dat het *thans* niet wenschelijk is eene dergelijke Wet aan de Hooge Regeering aan te vragen, hebben zich vereenigd de Afdeelingen 's *Gravenhage*, *Tilburg*, *Leiden*, *Schiedam*, 's *Bosch-Breda*, *Groningen*, *Zeeland*.

's *Gravenhage* acht niettemin eene zoodanige Wet wenschelijk.

Tilburg ziet niet in dat er geene wet in het leven zou kunnen geroepen worden, waarbij de geneeskundigen gedwongen werden toezigt op de publieke huizen te houden.

Leiden besprak alleen de opportuniteit van eene dergelijke wet en verwierp die 1°. omdat noch onder de deskundigen, noch onder het beschaafde publiek eene welgevestigde overtuiging der meerderheid daaromtrent bestaat, 2°. omdat de tijd, waarin met zooveel heftigheid over deze onderwerpen gestreden wordt, bij uitnemendheid ongeschikt is om tot een goed besluit te geraken.

Schiedam kan zich over het algemeen met de beschouwingen van het Rapport niet vereenigen en meent, dat het op den weg der Maatschappij ligt een *Wet tot regeling van het toezigt op de prostitutie* te projecteeren en ten bekwamen tijde een uitgewerkt plan aan de Regeering aan te bieden.

's *Hertogenbosch-Breda* keurt de wijze van behandeling van het onderwerp door het Hoofdbestuur, evenzeer als het Rapport der Commissie op felle wijze af, acht eene Rijkswet op dit onderwerp noodzakelijk, maar „vindt het welligt voorzigtiger zich thans niet daarover tot de Regeering te wenden en de zaak voorloopig wat te laten rusten, met het ernstig voornemen nogthans daarop terug te komen, zoodra er in dit opzigt betere tijden zullen zijn aangebroken.”

Friesland stemt niet in met het Rapport der Commissie, die na de besluiten van vorige Algemeene Vergaderingen alleen uit te maken had „hoe die regeling (der prostitutie) moest geschieden.”

Zij wenscht een nader onderzoek „rekening houdende met andere dan de thans bestaande stelsels.”

Groningen keurt het Rapport der Commissie af, daar het h. i. geen antwoord is op de door het Hoofdbestuur gestelde vraag; betreurt het ontbreken van de argumenten der minderheid in de Commissie (Dr. EGELING); acht een openbaar toezigt op de prostitutie wenschelijk, maar tevens *verstandig* op dit

oogenblik, bij deze Regeering, niet op eene Wet op *de syphilis* aan te dringen; wenscht het punt aan te houden tot de Vergadering in 1882.

Zeeland is ook van meening dat eene Wet op het sanitair toezigt op de prostitutie „min wenschelijk en inopportuun zou zijn” — acht echter eene *Wet tot bestrijding van syphilis* wenschelijk.

Met de argumenten van het Rapport der Commissie vereenigt zij zich niet. Toch erkent zij „dat het eigenlijk onmogelijk is het toezigt op de prostitutie bij de Wet op afdoende wijze te regelen”.

De Afdeeling geeft echter een project van Rijkswet, die h. i. moet bevatten: 1°. strafbepalingen tegen allen die desbewust syphilis verspreiden; 2°. lastgeving aan de Off. v. Justitie om op aanvraag van den Geneeskundigen Inspecteur personen, die verdacht worden syphilis te verspreiden, voor ééne maand in een ziekenhuis op te sluiten, enz.

Utrecht verwijt de Commissie dat *bestrijding van syphilis met wettelijke regeling der prostitutie* worden geïdentificeerd, zoodat de vraag, wat buiten de laatste in het belang der eerste kan verrigt worden op den achtergrond blijft. De Afdeeling spreekt zich verder niet uit voor het Rapport of de conclusie, maar stelt 9 vragen, op het onderwerp betrekking hebbende en wenscht die aan de overweging der Afdeelingen te onderwerpen, opdat het gevoelen der meerderheid op de eerste Algemeene Vergadering zal blijken.

Amsterdam vereenigt zich noch met de conclusie, noch met de argumenten van het Rapport der Commissie; weêrlegt die gronden uitvoerig; acht de zaak urgent en wenscht zoo *spoedig* mogelijk bij de Regeering aan te dringen op *voorziening*. „Indien dit *nu* al geen effect mogt hebben, dan kan men op die kwestie bij gunstiger gelegenheid terugkomen”.

Zij besluit met een voorstel der Afdeeling ter *kennis van de Commissie te brengen*, luidende:

„dat bordeelhouders, bij wie aan syphilis lijdende vrouwen zullen worden aangetroffen en de vrouwen zelve, met zware straffen zullen worden bedreigd.”

Zonder bestrijding werd dit punt echter niet aangenomen.

C. *Van de Afdeeling Groningen:*

Naar aanleiding van het Rapport van *drie* Leden van het Hoofdbestuur, de H.H. DONKERSLOOT, HUET en EGELING, d.d. Dec. 1880, betreffende de vraag der opportuniteit eener Wet tot bestrijding der syphilis, waaruit *schijnt* te blijken, dat bij het Hoofdbestuur der Maatschappij zelf niet vaststaat de overtuiging, dat de Maatschappij in beginsel reeds heeft aangenomen de noodzakelijkheid van genoemde Wet, stelt de Afdeeling Groningen voor, dat door de Algemeene Vergadering alsnog, zij het welligt ten overvloede, in beginsel formeel worde uitgesproken, de noodzakelijkheid van de wettelijke regeling boven bedoeld.

D. *Van de Afdeeling Meppel:*

De Afdeeling Meppel stelt voor, dat door onze Maatschappij bij de Hooge Regeering stappen worden gedaan om harerzijds beter toezigt te

doen houden op het uitoefenen van de verloskundige praktijk, die vóóral ten platten lande al te vaak wordt verrigt door onbevoegden.

Toelichting. 't Nadeel daardoor veroorzaakt betreft 1°. haar die verloskundige hnlp noodig heeft, 2°. de vrucht en 3°. 't verlies van prestige van de verloskundigen, met name 'taanzien van den stand der vroedvrouwen en consecutief dat der geneesheeren.

E. *Van de Afdeling Rotterdam:*

De Afdeling Rotterdam stelt voor dat het Hoofdbestuur bij de Hooge Regeering aandringe op *verplichte verzegeling van alle geneesmiddelen, welke op recept worden afgegeven.*

Præadvies van het Hoofdbestuur: Het Hoofdbestuur stelt voor omtrent deze vraag het advies van de Maatschappij tot bevordering van Pharmacie in te winnen.

F. *Van de Afdeling Utrecht:*

De Maatschappij dringe op nieuw bij de Regeering aan, dat deze voor gerechtelijke geneeskunde bijzondere geneeskundigen aanwijze.

Toelichting. Thans vooral, nu, bij de nieuwe Wet op het Hooger Onderwijs, gerechtelijke geneeskunde niet tot de verplichte leervakken behoort, zullen vele geneeskundigen niet dan onvoldoende gerechtelijke geneeskundige adviezen geven. Zij worden ongaarne daartoe geroepen, ook om de veelal tijdroovende eischen. Het is zoowel in het belang van de gerechtelijke geneeskunde als van de geneeskundigen, dat daarop telkens op nieuw aangedrongen worde. Misschien waren deze belangen met die van het geneeskundig Staatstoezicht in verband te stellen.

G. *Van de Afdeling Utrecht:*

De Maatschappij wende zich tot de Regeering met het verzoek, dat voorzien worde in de behoefte aan eene volledige tandheelkundige school, opdat de aanstaande tandartsen in de gelegenheid gesteld worden zich hier te lande voor te bereiden voor de examens, bedoeld bij de Wet van Dec. 1878.

Toelichting. Door de aanstelling aan één der Universiteiten van één Lector voor de tandheelkunde, is voorzien in de eischen van de letter van Art. 43 3° d van de Wet tot regeling van het Hooger Onderwijs (28 April 1876, *Staatsblad* n°. 102); maar hiermede is nog geenszins voldaan aan de behoeften, die voortvloeien uit de thans bestaande wettelijke regeling der voorwaarden tot verkrijging der bevoegdheid van tandmeester (Dec. 1878).

H. *Van de Afdeling Utrecht:*

De Maatschappij wijze de Regeering op het belang dat Art. 13 van het Koninklijk Besluit n°. 167 van 30 Aug. 1880 (*Staatsblad* n°. 127)

in zijn geheel van toepassing verklaard worde op de bijzondere scholen, op die van Middelbaar Onderwijs en op de Gymnasia.

Toelichting. Het wordt overal erkend, dat de schoolbank een onderwerp van hygienische belangstelling moet zijn. Het is een erkend feit, dat veelal het hygienisch belang bij het financiële achterstaat, zoodat alleen wettelijke voorschriften hier waarborg kunnen geven.

N.B. Art. 13 luidt: „De schoolbanken worden voorzien van eene rug- of lendenleuning.

„De schoolbanken hebben niet meer dan twee zitplaatsen en zijn zoo ingerigt, dat de afstand tusschen bank en tafelblad kan worden gewijzigd.

„In elke school zijn, met betrekking tot de afmetingen, niet minder dan drie soorten van banken, waarvan de breedte verschilt van ten minste 1 M. tot ten minste 1,1 M., de diepte van ten minste 0,67 M. tot 0,8 M.

„Het tafelblad van een voldoende aantal schoolbanken wordt ingerigt voor de oefeningen in handwerken voor meisjes.”

En 3de al. van Art. 22 v. § 3, handelende over lokalen, waarin bijzonder Lager of Middelbaar Onderwijs wordt gegeven: „Op lokalen, te stichten of in gebruik te nemen tot het geven van bijzonder Lager of Middelbaar Onderwijs, zijn overigens van toepassing de regelen, vastgesteld bij de Artt. 8, 10, 11, 12 eerste lid, 13 eerste lid en 15,” zoodat dus voor de banken dezer scholen niets anders bepaald is, dan dat ze van een rug- of lendenleuning moeten voorzien zijn.

I. *Van de Afdeling Utrecht:*

De Maatschappij wende zich tot de Regeering met verzoek, dat eenige exemplaren van de lijsten van geneeskundigen, die alle twee jaren ten behoeve van het geneeskundig Staatstoezicht gedrukt worden, in den handel gebracht worden.

Toelichting. Voor vele geneeskundigen zijn deze lijsten van belang. Het is gebleken, dat de meening, in de vorige Vergadering uitgesproken, dat men enkele exemplaren bij H.H. Inspecteurs zou kunnen verkrijgen, onjuist was.

V. *Behandeling van Voorstellen tot maatschappelijke en wetenschappelijke samenwerking.*

J. *Van het Hoofdbestuur:*

De Maatschappij stelle een onderzoek in naar de uitkomsten door het winterverblijf van teringlijders in het hooge bergklimaat verkregen.

Toelichting. De betekenis van het hooge bergklimaat voor de behandeling en genezing van longaandoeningen, die tot tering leiden, wordt meer en meer ook bij ons te lande gewaardeerd. Ten bewijze moge strekken, dat naar de berigten in dagbladen ruim honderd Nederlanders den winter van 1880/81 in Davos doorbragten. Meer dan alle theoretische bespiegelingen moet de ontdekking over de waarde van die klimaatsverandering voor teringlijders uitspraak doen.

Een zuivere statistiek is tot heden uit die klimatische Curorten niet te ver-

krijgen. Behalve enkele mededeelingen daaronder in de *Lancet* in 1878 en 1879 door de Doctoren RUEDI, ALBUTT en WILLIAMS, ontbreken vertrouwde berichten van de geneeskundigen daar ter plaatse. De ervaring van den geneesheer, die den lijder naar Davos gezonden heeft is van meer gewigt, vooral om het effect van de kuur te bepalen. Een ruime samenwerking van de geneeskundigen zou in staat zijn licht daarover te verspreiden en wanneer de Leden der Maatschappij daartoe wilden medewerken, bestaat er eenige kans om over den invloed van het hooge bergklimaat bij tering eene vaste overtuiging te verkrijgen en misschien om een duidelijk omschreven indicatie voor dergelijke kuren te vinden.

Immers, vooralsnog is daarvan geen sprake: de een verwerpt die kuur op grond van teleurstellingen, — de ander roemt ze hoog, — een derde gelooft er aan op gezag van anderen. Hoezeer het Hoofdbestuur zich geenszins de moeilijkheid van de onderneming ontveinst en vooral voor gebrek aan medewerking vreest, dat reeds zoo menig onderzoek van de Maatschappij uitgegaan deed schipbreuk lijden, acht het dit onderwerp van zooveel praktisch gewigt, dat men althans beproeven kan om door samenwerking eenig licht daarop te doen vallen.

K. *Van het Hoofdbestuur:*

De Maatschappij besluite tot het laten vervaardigen van een register van hare *Handelingen*, en opene daartoe een crediet van *f* 100.

L. *Van het Hoofdbestuur:*

Om op de raming voor het jaar 1881 uit te trekken:

- a. Voor elke der vaste Commissiën en voor de bijzondere Gecommitteerden *f* 50 (zie Art. 44 der Wet).
- b. Voor elke Afdeeling, die zulks tot het doen houden van Volksvoorzittingen behoeven en begeeren zal, *f* 25.
- c. Voor den Bibliothecaris tot het in orde houden der Bibliotheek en tevens tot het ter gelegener tijd aankopen van Nederlandsche geneeskundige, klassieke of zeldzame werken en brochures, *f* 200.
- d. Voor honoraria, uit te keeren voor de Verslagen der Rapporteurs van de vaste Commissiën en der Gecommitteerden, *f* 200.

VI. De benoeming van drie leden van het Hoofdbestuur in plaats van de H.H. SNELLEN, KUTHÉ en DONKERSLOOT die aftreden en niet herkiesbaar zijn.

Door 16 Afdeelingen zijn voorloopige stemmen uitgebracht, en wel op de H.H. Dr. H. G. HESSELINK, te Rotterdam, 12 stemmen (Amsterdam, Arnhem, Rotterdam, de Vecht en O.); J. MENNO HUIZINGA, te Harlingen, 11 (Friesland, Leiden, Oldambt, Tiel); Dr. C. VAN DER BOON, te Meppel, 9 ('s Gravenhage, Meppel, Oldambt, Tiel); Prof. B. J. STOKVIS, te Amsterdam, 9 (Amsterdam, Tilburg, de Vecht en O.); Prof. A. P. FOKKER, te Groningen, 8 (Dordrecht, 's Gravenhage, Haarlem); Dr. J. G. VAN DOOREMAAL, te 's Gravenhage, 6 (Groningen, Zeeland); Dr. K. T. DORAMA, te Sneek, 6 (Friesland, Tilburg); Prof. G. VAN OVERBEEK DE MEIJER, te

Utrecht, 6 (Groningen, Zeeland); Dr. A. E. POST, te Arnhem, 6 (Groningen, Zeeland); Prof. F. C. DONDEERS, te Utrecht, 5 (Dordrecht, Schiedam); Dr. J. VAN DER HOEVEN, te Rotterdam, 5 (Oldambt, Rotterdam); Dr. P. K. PEL, te Amsterdam, 5 (Amsterdam); Dr. H. A. MIDDELBURG, te Leeuwarden, 4 (Friesland); Prof. J. E. VAN ITERSON, te Leiden, 3 (Leiden); Dr. J. A. KORTEWEG, te Amsterdam, 3 (Dordrecht); Dr. J. C. DE MAN, te Middelburg, 3 ('s Gravenhage); Dr. H. J. SLEURS, te Rotterdam, 3 (Rotterdam); Dr. J. ZEEMAN, te Amsterdam, 3 (Leiden); Dr. A. H. VAN ANDEL, te Zutphen, 2 (Arnhem); Dr. L. ALI COHEN, te Groningen, 2 (Schiedam); Dr. JAC. B. DE LA FAILLE, te Leeuwarden, 2 (Haarlem); Dr. H. P. KAPTEYN, te Abcoude, 2 (de Vecht en O.); Dr. J. N. RAMAER, te 's Gravenhage, 2 (Tiel); Dr. P. VAN REYSEN, te Haarlem, 2 (Haarlem); Dr. C. J. VAILLANT, te Schiedam, 2 (Schiedam); Prof. C. L. WURFBAIN, te Amsterdam, 2 (Arnhem); Dr. H. VAN WIJNGAARDEN, te Breda, 2 (Tilburg).

- N.B. Om tijd te besparen en vergissingen te voorkomen, verzoekt het Hoofdbestuur de H.H. afgevaardigden, om vóór de stemming een nauwkeurig ingevuld en ondertekend stembriefje gereed te houden, om dit aan de te benoemen stemopnemers ter hand te stellen. Hetzelfde gelieve men in het oog te willen houden bij de volgende benoemingen.
- VII. De benoeming van een lid in de Commissie voor Geneeskundige Statistiek: Aftredend lid Dr. H. VAN CAPELLE, nevens wien wordt voorgedragen Dr. L. ALI COHEN.
- VIII. De benoeming van een lid in de Commissie voor Geneeskundige Plaatsbeschrijving en Volksziekten in Nederland. Aftredend lid Dr. L. SCHELTËMA BEDUIN, nevens wien wordt voorgedragen Dr. D. J. COSTER.
- IX. De benoeming van een lid in de Commissie voor Geneeskundige Politie en Openbare Gezondheidsregeling. Aftredend lid Prof. G. D. L. HUET, nevens wien wordt voorgedragen Dr. M. IMANS.
- X. De benoeming van een lid in de Commissie voor Geschiedenis der Geneeskunde in Nederland. Aftredend lid Prof. H. A. ISRAËLS, nevens wien wordt voorgedragen Dr. J. J. HOMOËT.
- XI. De benoeming van een lid in de Commissie voor het Ondersteuningsfonds. Aftredend lid de Heer Dr. J. N. RAMAER, nevens wien wordt voorgedragen Dr. C. L. J. BAKKER, te Utrecht.
- XII. De bepaling der plaats waar de drie-en-dertigste Algemeene Vergadering zal gehouden worden.
- XIII. Het sluiten van de Vergadering door den Voorzitter.

Aldus opgemaakt namens het Hoofdbestuur, April 1881,

Dr. A. A. G. GUYE,

Secretaris.